

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.2.1. Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
3. Prijímateľ	Trnavský samosprávny kraj
4. Názov projektu	Prepojenie stredoškolského vzdelávania s praxou v Trnavskom samosprávnom kraji 1
5. Kód projektu ITMS2014+	312011AGY4
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub učiteľov všeobecnovzdelávacích predmetov - bez písomného výstupu
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	22.február 2021
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	On-line
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Lucia Chochlíková
10. Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.trnava-vuc.sk , www.sosthc.edupage.org

11. Manažérske zhrnutie:

krátka anotácia, kľúčové slová

metakognícia, myšlienkové procesy, sebazpoznávanie, špecifické vedomosti, zručnosti, čítanie, porozumenie textu, učebný štýl, priame metódy, nepriame metódy, kognitívne stratégie, myšlienkové operácie, učenie sa, modelovanie, stratégie, postupy, plánovanie, kritéria pre úspešnosť, hodnotenie

12. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

Téma stretnutia: Metakognícia.

Rámcový program stretnutia: Spôsobilosť žiaka plánovať, vyhodnocovať svoje procesy učenia sa.

Hlavné body stretnutia :

1. Poznanie seba:

Poznatky o tom ako sa človek učí a spracováva informácie a tiež vedomosti jednotlivca o vlastných procesoch učenia sa sú vo vyučovacom procese veľmi dôležité. Žiak so schopnosťou autoregulácie učenia sa dosahuje vlastné ciele, napríklad vedomosti, zručnosti, ocenenie, spoločenské uznanie, profesijné uplatnenie, iniciuje a riadi svoje úsilie, používa špecifické 8 stratégií učenia sa. Jedným zo základných znakov, ale aj predpokladov dosiahnutia potrebnej úrovne schopnosti autoregulácie žiaka je poznanie seba z rôznych hľadísk.

Každý žiak by mal poznať svoje silné a slabé stránky v učení, mal by identifikovať vyučovacie predmety, ktoré sa mu učia ľahko či s ťažkosťami, svoje hlavné záujmy a ich vzťah so školou, preferované stratégie a štýly učenia sa, čas, kedy sa mu najlepšie učí, postup, ktorým sa sústreďuje na učenie a podobne.

2. Charakteristika metakognície :

Je to schopnosť sledovať, riadiť a kontrolovať seba samého a svoje myšlienkové pochody.

Meta – ponad alebo po, kognícia – poznávanie.

Sú to myšlienkové procesy, ktoré sa vzťahujú na vlastné poznávacie procesy.

Podieľa sa na kontrole, riadení a regulovaní kognitívnych procesov, tj učias sa disponuje vedomosťami o sebe samom ako o bytosti riešajúcej nejaký problém a pritom skúma a kontroluje vlastné procesy mentálneho spracovávania. Špecifické vedomosti a zručnosti, ktoré človeku umožňujú monitorovať vlastné kognitívne procesy, kontrolovať a regulovať ich. Človek, ktorý má rozvinuté metakognitívne zručnosti učenia sa, odbúrava mechanické učenie sa a využíva aktívne učenie sa.

Metakognícia v čítaní znamená schopnosť poznať a použiť viacero vhodných stratégií pri práci s textom, pri čítaní textu so zreteľom na dosiahnutie stanoveného cieľa. Vede k zlepšeniu porozumenia textu a k lepšiemu využitiu informácií uvedených v texte. Ak žiak pozná metakognitívne stratégie a vie ich primerane použiť, stáva sa pri učení samostatnejší, menej závislý na učiteľovi. Použitie metakognitívnych stratégií umožňuje čitateľovi efektívnejšie pracovať s textom a na riešenie problémových úloh použiť strategické myslenie. Pri čítaní a porozumení textu je dôležité vedieť použiť poznatky z jazyka a poznatky súvisiace s témou textu na to, aby čitateľ identifikoval relevantné informácie, vybral ich z textu a spojil so svojimi predchádzajúcimi vedomosťami.

Metakognitívne poznatky, inak povedané poznatky o metakognícii, možno rozčleniť na tri kategórie:

- ▶ poznatky o osobnostných odlišnostiach – poznanie seba,
- ▶ poznatky o odlišnostiach učebných úloh – poznanie úloh,
- ▶ poznatky o strategických odlišnostiach – poznanie stratégií.

Metakognitívne poznatky sú základným predpokladom pre reflektívne a strategické učenie sa.

3. Učebné štýly

Kľúčovým prvkom v tomto procese je poznanie vyhovujúceho štýlu učenia sa. Učebný štýl je súhrn postupov, ktoré jednotlivec preferuje v určitom období pri učení sa.

Človek si spravidla svoj štýl učenia neuvedomuje, postupy učenia vníma ako bežné, samozrejmé, vyhovujúce. Poznanie učebného štýlu žiaka je veľmi užitočné pre ciele zásahy do priebehu jeho učenia sa, a to žiakom samotným alebo učiteľom či inými odborníkmi i rodičmi. Identifikovať svoj učebný štýl dokáže žiak za pomoci dospelaj kvalifikovanej osoby. Najvýznamnejšiu úlohu pri tom zohráva učiteľ.

Diagnostika učebných štýlov žiaka ako súčasť poznania individuálnych potrieb žiaka a prostriedok rozvoja osobnosti žiaka patrí k základným profesijným kompetenciám učiteľa.

Žiak, ktorý pozná vhodný štýl vlastného učenia sa a jeho učiteľ rešpektuje jeho potreby, je na dobrej ceste v poznávaní svojho poznávania, učenia.

Základná kategorizácia učebných štýlov:

Podľa zmyslových preferencií

- ▶ **Vizuálny – neverbálny (zrakovo-obrazový) auditívny (sluchový)**
- ▶ **vizuálny – verbálny (zrakovo-slovný)**
- ▶ **kinestetický (pohybový)**

Podľa prevažujúcich druhov inteligencie

- ▶ **lingvistický (jazykový, rečový, verbálny)**
- ▶ **logicko-matematický**
- ▶ **priestorový (vizuálny)**
- ▶ **telesne-kinestetický (fyzický, pohybový)**
- ▶ **muzikálny (hudobný)**
- ▶ **Interpersonálny**
- ▶ **intrapersonálny prírodný**

Na zistenie učebného štýlu žiaka možno použiť:

- ▶ priame metódy (inteligentné tútorské systémy, experimentálna výučba pomocou počítača, pozorovanie priebehu učenia sa)
- ▶ nepriame metódy (analýza produktov činnosti žiakov pri učení, metóda rozhovoru, projektívna metóda, dotazníková metóda).

Poznanie učebných úloh = sú to poznatky o rôznorodosti úloh, o rozdieloch a odlišnostiach medzi úlohami v ich podstate, ako aj v požiadavkách na riešenie úlohy pre individuálneho riešiteľa. Jednoducho povedané, žiak musí rozumieť zadaniam učebných úloh a vedieť, čo od neho chceme.

Poznatky o úlohách zahŕňajú všetky informácie o úlohe, ktorú bude žiak riešiť. Jedná sa o poznanie úlohy včítane kontextu a podmienok (napr. poznatky o druhoch otázok a úloh od učiteľa pri skúškach rôzneho typu, poznanie kognitívnych nárokov pri riešení rôznych úloh). Týmito poznatkami sa žiak riadi pri riešení úlohy, čo mu vopred poskytuje predstavu o miere jeho úspechu, o možných správnych riešeniach úlohy a podobne. Preto je pre žiaka pri riešení úlohy dôležité, či má o úlohe dostatok alebo málo informácií, známych či neznámych, spoľahlivých alebo nespoľahlivých, zaujímavých alebo nie, a či sú tieto informácie pre neho pri riešení použiteľné alebo nie. Do tejto kategórie patria tiež poznatky o kognitívnej náročnosti úlohy alebo o náročnosti z hľadiska materiálnych zdrojov potrebných na riešenie úlohy. Skúsenosti s úlohami a ich poznanie prispieva k budovaniu očakávaní žiaka o náročnosti úloh.

Poznanie stratégií = poznatky o úlohách zahŕňajú všetky informácie o úlohe, ktorú bude žiak riešiť.

Jedná sa o poznanie úlohy včítane kontextu a podmienok (napr. poznatky o druhoch otázok a úloh od učiteľa pri skúškach rôzneho typu, poznanie kognitívnych nárokov pri riešení rôznych úloh).

Týmito poznatkami sa žiak riadi pri riešení úlohy, čo mu vopred poskytuje predstavu o miere jeho úspechu, o možných správnych riešeniach úlohy a podobne. Preto je pre žiaka pri riešení úlohy dôležité, či má o úlohe dostatok alebo málo informácií, známych či neznámych, spoľahlivých alebo nespoľahlivých, zaujímavých alebo nie, a či sú tieto informácie pre neho pri riešení použiteľné alebo nie. Do tejto kategórie patria tiež poznatky o kognitívnej náročnosti úlohy alebo o náročnosti z hľadiska materiálnych zdrojov potrebných na riešenie úlohy. Skúsenosti s úlohami a ich poznanie prispieva k budovaniu očakávaní žiaka o náročnosti úloh.

Kognitívne stratégie pomáhajú jednotlivcom dosiahnuť určitý cieľ (napr. porozumieť textu), metakognitívne stratégie sú použité na to, aby zabezpečili, že cieľ bude dosiahnutý (napr. žiak si sám overuje svoje vlastné porozumenie textu). Metakognitívne procesy prebiehajú pred alebo po kognitívnej aktivite. Napr. učiteľ môže použiť súbor otázok počas čítania ako nástroj na overenie vedomostí získaných z textu (kognícia) alebo ako nástroj, ktorým monitoruje, ako žiaci postupujú pri čítaní a práci s textom (metakognícia).

Žiak musí poznať niekoľko učebných stratégií, aby si mohol vybrať tú, ktorá mu najlepšie vyhovuje. Metakognitívna učebná stratégia pomáha žiakovi analyzovať, získavať, využiť a zapamätať si potrebné informácie. Žiaka treba zoznámiť s niekoľkými stratégiami, aby si ich mohol vyskúšať a nájsť takú, ktorá mu najlepšie vyhovuje. Sám žiak úvahami o svojom prístupe k učeniu môže prísť na to, ktorá stratégia mu najviac vyhovuje:

- ▶ Čo ma motivuje k učeniu?
- ▶ Ktoré predmety ma zaujímajú a ktoré nie?
- ▶ Ktoré postupy mi najviac pomáhajú pri porozumení textov?
- ▶ Používam často tieto postupy?

Zorientovať sa mu pomôžu aj odpovede na otázky:

- ▶ Mám tento vyučovací predmet rád/rada?
- ▶ Chcem investovať čas na učenie sa tohto predmetu?
- ▶ Mám na to dobré podmienky?
- ▶ Som schopný vytvoriť si podmienky pre úspešné učenie sa?
- ▶ Čo ma motivuje k tomu, aby som sa učil tento vyučovací predmet?

Odpoveďami na tieto otázky sa žiak učí viac o sebe a o tom, ako môže vytvoriť vhodné a pozitívne prostredie pre svoj intelektuálny rozvoj a rast.

Pre rozvoj metakognitívnych schopností sú východiskom dve z kľúčových kompetencií:

- ▶ **kompetencia (spôsobilosť) k celoživotnému učeniu sa**, v rámci ktorej si žiak uvedomuje potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku seberealizácie a osobného rozvoja, dokáže reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa, dokáže kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať a
- ▶ **sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti)**, v rámci ktorých žiak dokáže využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovávaní a vyjadrovaní informácií rôzneho typu, má adekvátny ústny a písomný prejav zodpovedajúci situácii a účelu komunikácie, efektívne využíva dostupné informačno-komunikačné technológie (Štátny vzdelávací program).

Požadované zručnosti žiaka v práci s informáciami z rôznych zdrojov vyjadrujú ciele vzdelávacích oblastí a predmetov v primárnom a sekundárnom vzdelávaní. Výber stratégií môže ovplyvniť aj druh poznatkov, ktoré si má žiak osvojiť. Učiteľ môže plánovať vyučovacie hodiny ktorých cieľom bude:

- ▶ získanie vedomostí a zručností potrebných na učenie sa
- ▶ metakognitívne poznatky podľa revidovanej taxonómie
- ▶ aplikácia získaných metakognitívnych poznatkov a zručností pri učení sa v konkrétnom obsahu predmetu)
- ▶ spojenie učenia sa nového poznatku s osvojením si metakognitívnej stratégie

13. Závěry a odporúčania:

Pri plánovaní je potrebné rešpektovať vzdelávací štandard pre konkrétny predmet a chápať využitie metakognitívnych stratégií ako prostriedok, ktorý má žiakom uľahčiť proces učenia sa vedomosťami a zručnosťami vymedzených v štandarde. Aby mohol učiteľ riadiť proces učenia sa žiakov, a teda aj učenie ako sa učiť, je potrebné projektovať tento proces na vyučovaní, riadiť a podporovať proces učenia sa podľa projektu a vyhodnocovať projekt učenia sa žiakov. Pri plánovaní vyučovania budeme vychádzať z toho, že práca s textom je súčasťou aktívneho učenia sa žiaka, v ktorom text plní funkciu zdroja učenia sa pri dosahovaní vzdelávacích cieľov. Z uvedených podmienok vyplýva, že ak majú žiaci v učení sa využívať text ako zdroj a spracovať z neho potrebné informácie, resp. nové poznatky, je potrebné zo strany učiteľa pripraviť na to podmienky v rámci toho systému, do ktorého logicky patria. V opačnom prípade bude práca s textom formálna a samoúčelná.

- ▶ Prvým krokom je sformulovať obsah učenia sa v učive, a to minimálne pojmi, ktoré sú určené v obsahovom štandarde, resp. v učebnej osnove školského vzdelávacieho programu v danom predmete.
- ▶ Na to, aby žiaci vedeli, aký má pre nich obsah učenia sa zmysel, musia vedieť, čo majú dosiahnuť, získať v učení sa. To bude sformulované v cieľoch. Kognitívne (poznávacie) ciele zahŕňujú oblasť vedomostí a intelektuálnych zručností a poznávacích schopností (vnímanie, pamäť, myslenie, tvorivosť). Afektívne (postojové) ciele sa vzťahujú na citovú oblasť, postoje, hodnotovú orientáciu a sociálno-komunikatívne zručnosti. Psychomotorické ciele zahŕňajú senzomotorické zručnosti, teda činnosti zmyslového vnímania, pohybov a ich vzájomnej koordinácie. V niektorých predmetoch prevládajú ciele kognitívne, v iných afektívne či psychomotorické. Je potrebné zvažovať všetky tri dimenzie a akceptovať ich vzájomnú súvislosť.
- ▶ K cieľom učiteľ plánuje, vyberá resp. tvorí úlohy na prácu s textom (čítanie a spracovanie informácií – porozumenie textu). Dbá, aby boli pre žiakov zrozumiteľné a jednoznačné.

Pre žiaka je dôležité, aby vedel, kedy bude v riešení úloh úspešný, preto by mali obsahovať aj kritériá úspešnosti žiaka. Vyjadrujú požadovanú mieru výkonu, podľa nich je možné výkon hodnotiť.

V procese učenia by sme mali používať kritériá úspešnosti na vyjadrenie spätnej väzby v učení sa žiaka, ktorá plní dôležitú funkciu v priebežnom hodnotení. Návrh kritérií je pomerne náročná činnosť, preto by mal učiteľ vedieť, že kritérium je vlastnosť, ktorú hodnotený objekt – žiak buď má alebo nemá, alebo ju má v nejakej miere

Praktizovaním a aplikovaním metakognitívnych stratégií sa žiaci stávajú dobrými čitateľmi, schopnými pracovať s akýmkoľvek textom v rámci všetkých vyučovacích predmetov. Iba premýšľaním o spôsobe vlastného myslenia a učenia sa a používaním metakognitívnych stratégií sa žiaci skutočne učia.

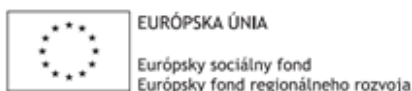
U žiakov treba:

- ▶ rozvíjať hlbšie porozumenie textu – pri získavaní vedomostí využívať rôzne metódy, identifikovať problémové oblasti, vybrať správne spôsoby riešenia problému
- ▶ riešiť úlohy vyžadujúce vyššie myšlienkové operácie – zamerať sa na požiadavku, aby žiaci vyjadrovali vlastný názor, používať úlohy typu „bližšie vysvetli a argumentuj, dokáž“ – veľmi vhodné sú aktivity v malých skupinách
- ▶ prepájať témy v školských úlohách s problémami reálneho života – viesť žiakov, aby ich využívali v osobnom živote.

14.	Vypracoval (meno, priezvisko)	Ing. Adriána Demešová
15.	Dátum	22.02.2021
16.	Podpis	
17.	Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Lucia Chochlíková
18.	Dátum	22.02.2021
19.	Podpis	

Príloha: Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu

Príloha správy o činnosti pedagogického klubu

Prioritná os:	Vzdelávanie
Špecifický cieľ:	1.2.1. Zvýšiť kvalitu odborného vzdelávania a prípravy reflektujúc potreby trhu práce
Prijímateľ:	Trnavský samosprávny kraj
Názov projektu:	Prepojenie stredoškolského vzdelávania s praxou v Trnavskom samosprávnom kraji 1
Kód ITMS projektu:	312011AGY4
Názov pedagogického klubu:	Pedagogický klub všeobecnovzdelávacích predmetov –bez písomného výstupu

PREZENČNÁ LISTINA

Miesto konania stretnutia: on-line

Dátum konania stretnutia: 22.februára 2021

Trvanie stretnutia: od 14.00 do 16.00 hod.

Zoznam účastníkov/členov pedagogického klubu:

č.	Meno a priezvisko	Podpis	Inštitúcia
1.	Adriána Demešová, Ing.		SOŠT Hlohovec
2.	Martin Krupa, Mgr.		SOŠT Hlohovec
3.	Lucia Chochlíková, Mgr.		SOŠT Hlohovec

Meno prizvaných odborníkov/iných účastníkov, ktorí nie sú členmi pedagogického klubu a podpis/y:

č.	Meno a priezvisko	Podpis	Inštitúcia